

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 6 միսիս 3
Մանուշակ սոյոյ մէկ անգամի համար 2 դրուէ է. աւելի անգամներու համար սակարկութիւն կը լինի :

Օ Ր Ա Ք Ե Ր

ԱՂԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

Լրագրոյ վերաբերեալ ցամաք եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղղել Մ. Յ. Միլիքեան, Պոլսոյ Ալի Քասեմի քիւ 20 Տ. ձեռնարկեալ Լեւոնի սպարաւը :

Տէր եւ Տնօրէն Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

20 փարս

Խմբագիր Բ. ՊՊՁԱՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ԱՂԳԱՅԻՆ

ՆՈՐ ԳԻՇԵՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐՈՒՄԱՆ ՄԱՆ

Ամսօրը երկու տարիներ սպասելէ, եւ աղքատ սպասելէ, յետոյ, Հայ մեծատունը ամառը, որք 1882 նոյեմբերի կամ դեկտեմբերի մէջ հոգեւոր Տ. Ներսէս Պատրիարքի հրաւիրանքով Պատրիարքարան գումարեալ էին, Կեդրոնական վարժարանին բացման նպատակով համար, եւ որք առ ժամայն 1433(1) ոսկւոյ գումար մը ոտարարեալ էին, վերջապէս յետ մահուան Մ. Պատրիարք Հօր, «Բարեպետ» կը ձեռնարկեն ոչ թէ Կեդր. վարժարանը կամ վարժարան մը բանալու, այլ «Բարեպետ» վարժարան մ'ալ, գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ :

Բայց աղքատ ունէր Պէտքերէն, Գործէնեան, Մեղաւորեան եւ Տ. Սահակեան գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ վարժարաններն, այժմ պետի ունեւայ նաեւ Հայ մեծատունը շնորհիւ Ներսէս վարժարան մ'ալ, գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ :

Բայց աղքատ ունէր Եղածն այս կարգի վարժարան մ'էր :

Ամեն անոնք որք զիտեն թէ, ինչ է Կեդրոնական վարժարան մը, եւ ինչ է անոր նպատակն, անտարակոյս պետի գգան առ ժամայն թէ, Հայ մեծատունը ձեռնարկն ունէր չպատասխանելու այն մեծ նպատակին :

Ներսէս Պատրիարք երկու տարի յառաջ հրաւիրեց Հայ մեծատուններն, ոչ թէ Նուար-Շահ-նազարեան վարժարանին յանդիման վարժարանի մը բացման, այլ Աղք. Կեդրոնական վարժարանին բացման նպատակով համար. երկու տարիէ հետէ Բարեպետ աղքատին թերթերուն հրատարակութիւնը կը հաստատուն դրայ. եւ հոգեւոր Սրբազանն իւր ծանր հիւանդութեան մէջ իսկ յաճախ հրաւիրած է առ ինքն այդ Բարեպետական Գանձախմբին անդամներն մի քանին, եւ թախանձան օր խնդրած է Կեդր. վարժարանին բացումը փութացնելու :

Արդարեւ Ներսէս վարժարանեան կը փութեալ Նուար-Շահ-նազարեան վարժարան բանալ 1873ին փակուեցաւ այդ վարժարան եւ այն թուականէն, յետոյ, 5-6 տարիներ, շարունակ ի Թախանձեց մեծատուններն, որ մի անգամ եւ ջանան նորոգ բանալ այդ վարժարանը. քանի քանի անգամ խորհուրդներ եղան ի Գաւառիւն, ի Բերա եւ յՈրթագիւղ, բայց ամէն անգամին Հանդուրդալը չկրնար յաջողիլ : 1876 թուականէն սկսեալ, հետզհետէ, բացուեցան Գ. ուրգէնեան եւ Պէրպէրեան վարժարանը, որք կը խոս-

տանային աղքատ այդ կարեւոր պետիքը լինելու. բայց Ներսէս Սրբազան չէր փառահեր անոնց յաջողութեան վրայ. ուստի կը շարունակէր իւր թախանձանքներն, որ միշտ անդադրելի կը մնային :

Հայ մեծատուններէն ոմանք իրաւամբ զիտել կուտային թէ, երբ երկու հաւ Վարժարան կարող կը լինէր, իրենց հաշուոյն համար, իրենց հրատարակութեան եւ աշխատութեան դրամագլխոյն վրայ միայն փոխհասցած, եւ առանց պաշտօնական աշակցութեան եւ խրատի, գիշերօթիկ վարժարան հիմնել, եւ 7-8 տարիներէ հետէ ամենայն բարեկարգութեամբ կրաւարել եւ ապրուէ տարի աղքատ պաշտօններ ընծայել, այլ եւս կարեւորութիւն չունէր միւրեւորն նպատակաւ, ուրիշ գիշերօթիկ վարժարան մ'ալ հիմնել, որ վարժարանէն ձեռակերտներուն չափ ապահովութիւն չէր ներշնչել :

Քանզի այդպիսի գիշերօթիկ վարժարան մը, կը ըսէին, որ յատուկ խնամակարութեամբ պետի կառավարուէր, Նուար-Շահ-նազարի վարժարան անշուշտ պետի ունեւար. անոր առումովն պահանջից կողմը շատ մը անգամ զաւարներ պետի ցույցներ տնայնի տնէն, որք 3-4 ստատուներ կը դործածէր իրենց տան մէջ, բայց չէն յոժարել իրենց զաւակաց կը թուէին համար յատկացուցած պարտքը վճարել «Բարեպետ» վարժարանի մը, մինչ օրս վարժարանաց Կեդր. կը վճարէր, եւ հաւանաբար վարժարանաց եթէ չվճարէր, անմիջապէս կը ճամբուն իրենց զաւակները. իսկ «Բարեպետ» վարժարանի մը խնամակարութեան անգամ մից մէջ բարեկամ մ'ունենալը դժուարին բան չէ, եւ Բարեպետ Բարեպետ լինելու գաղափարին ծառայողներ ալ անպակաս են մեր մէջ : Այսպէս նաեւ անպակաս պետի ըլլան «Բարեպետ» վարժարանաց, որք մեծատուններն, անհաշուաբար մտնին յանձնարարութիւնը եւն. որք կը խանդարեն եւ կապական Վարժարանին ընթացքն, ինչպէս որ եղաւ Նուար-Շահ-նազարեան վարժարանին, որ արտաքին հարուածով մ'ալ, անկանգնելի կը պիտի, ինչպէս ու կործանեցաւ Ս. Պէրպէրեան հարուածն ալ ինչպիսիք զօրավարէն եկաւ, որ Նուար վարժարանի գլխավորութիւնը ընթացէր թէ, ձեռք բայց վարժարանը հանգուստ գրաւում տաճոյ անձանց ապաստանարանն եղած է, անհարկելով իրենց ձեռնի եւ Աղաբէրեանի : Ուստի Նուար վարժարան

եւս անորոքելի մնաց Ներսէս Սրբազանի բոլոր թախանձանաց առջեւ, առ ի վճարումն պատուոյ նոյն վարժարանին եւ Վ. վարժարանուն նորին :

Ներսէս Սրբազան շատ ուշ վերահասու եղաւ աղքատին անուան տակ բացուած գիշերօթիկ վարժարանի մը այս վիճակին եւ վախճանին հաւանականութեան, ինչպէս նաեւ երկու Հայ վարժարանաց իրենց նախաձեռնութեամբ աղքատ այդ մեծ պետիքը լրացնելու ձեռնարկին օգտակարութեան եւ ապահովութեան. անուհեւութեամբ թողուց գիշերօթիկ վարժարան մը հիմնելու գաղափարը, եւ եւանդեամբ ընդգրկեց Կեդրոնական ցերեկային վարժարանին հաստատութեան խնդիրն, օրինակ առնելով նաեւ Յոյներուն Յենէրի աղքատին վարժարանէն, եւ իւր մտերմ մեծատանց այդ յանձնարարութեան ըստ կրտսէ ընել 1882 թուականէն ի վեր : Այս մասին եւս դժբաղդեամբեցաւ Ներսէս Սրբազան, զի իւր թախանձանքներն ապարդիւն մնացին մինչեւ իւր վերջին շունչը : Կերեւի թէ ընտրած միջոցներուն վրայ շատ սխալած էր :

Մեռաւ Ներսէս, ծնաւ եւանդ. Հայ մեծատունը, Ներսէսի մահն առաւել ցնցեց Հայ մեծատանց զգացումները, քան անոր կենդանի պատկերն եւ ողորակի խօսքերը :

Հանգուցելոյն վերջին կամքն էր Կեդր. վարժարանին բացումը. բայց ատոր համար մեծ դրամագլխի կարոտութիւն կար, եւ աղքատին պատրաստ դրամագլխի մ'ալ մեծատանց անհաշու անօրէնութեան ներքեւ դնելու Սահմանադրական արտօնութիւն չկար : Մեռնողին վերջին կամքն է յարգելն, այն է նորա կտակը, եւ սակայն Հայ մեծատանց հաշուին չէր դար այդ կամքն յարգել : Թէ եւ 2000 ոսկի հանգանակելով կրնային Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն պարտքը վճարել յանուն Ներսէս վարժարանին, եւ թողուլ որ վարժարանը բանալ Կեդր. վարժարանը. բայց մեծատունը կը փութեալ ինչպէս այդ վարժարանը անհաշու փութեալ վարժարան Ղալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանը չը չընայ : Եւ ըստ օրում առանձին Կեդրոնական վարժարան մը բանալու համար առ նուազն 25-30 հազար ոսկոյ դրամագլխի կարոտութիւն կայ, ըստ օրում ոչ այդ անհաշու զոհողութիւն ընելու յոժարող Հայ մեծատուն կայ, եւ ոչ հաւանականութիւն հանգանակութեան. ուստի որոշեցին նոր գիշերօթիկ վարժարան մ'ալ հիմնել, նման Պէրպէրեան եւ Գորգէնեան վարժարաններու :

Այսպիսի վարժարան մը հիմնելու համար այդքան մեծատանց ի

մի գումարումն իսկ աւելորդ էր. անոնց մէջ կան անձինք, որ առանձինն կրնան բաժալ գիշերօթիկ վարժարաններ, քանի որ թողալու որ աշակերտաց հասոյթովը պետի կառավարեն զայն. եւ մեծատան մը ընելովն առ առաւել փութեալութեամբ թիւն մը կամ կանխավճար մ'ընել պետի ըլլայ :

Աղքատ Կ. Պոլսոյ մէջ յարգ. ունէր Պէրպէրեան եւ Գորգէնեան գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ վարժարանները. մանկանց համար Մեղաւորեան գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ վարժարանները. աղքատ համար, Տէր Սահակեան գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ վարժարանը. մանկանց եւ աղքատ համար. պետի ունեւայ ուրեմն այսուհետեւ Ներսէս վարժարան գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ վարժարան մը. մանկանց համար :

Բայց մեծատունը կը փութեալ որ Ներսէս վարժարան գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ վարժարանը միւսներէն տարբերութիւն մ'ունենայ, ոչ դատարարութեան մասին, քան զի միւս վարժարանը այդ մասին եթէ ինչ ինչ մասնաւոր հանդամանքներով, զայն չգերազանցեն իսկ, անկէ ընաւ ստորին չպետի մնան, այլ ձերաւարժ աշակերտաց թուոյն մասին : Հայ վարժարանին իրենց կարողութեան աստիճանին համեմատութեամբ, մէկ կամ երկու ձերաւարժ եւ քանի մ'ալ կիսաթողակ աշակերտներ կրնան խորհամել. իսկ նոր բացուելիք վարժարանը պետի կրնայ աննկղմ աւել թուով ձերաւարժ (աղքատ) աշակերտներ ընդունել, եթէ ամեն երկրի աղքատաց կարգացումը հրաւերել լսուի եւ հանգանակութիւնը կարեւոր արդիւնք տայ, որպէս զի կարելի ըլլայ հաստատուն եկամուտ գոյացնել, գաղտնի կացութիւնն ապահովել եւ աղքատ աշակերտներ ընդունել :

Ուրեմն եթէ այդ հանգանակութիւնը չյաջողի, գաղտնի կացութիւնը չպետի ապահովել եւ աղքատ աշակերտներ չպետի ընդունուին. կամ եթէ յուսացուած արդիւնքը չգոյանայ, գաղտնի կացութիւնն ալ ըստ այնմ նուազ ապահովութիւն պետի ունեւայ, եւ աղքատ աշակերտաց թիւն ալ ըստ այնմ նուազ պետի լինի :

Ամեն պարագայի մէջ, այդ վարժարանին հիմնադիր մեծատունը պաշտօն եւ պարտք պետի ունեւան հանգանակութիւնն յառաջ մղելու, եկած դրամները գտնելու, անոնցով կարուած գնելու, այդ կարուածոց եկամուտը գտնելու, եւ այդ արդիւնքով աղքատ աշակերտներ ձեր դատարարակերտ, իրենց զաւակաց կամ այլոց մեծատանց զաւակաց հետ, որոց համար կը բանան այդ վարժարանն յանուն Ներսէս վարժարանեանի, որ

իրենց նպատակին յաջողութեան լուս գրամագլուխ կը խոստանայ :

Ինչ որ ալ ըլլայ իրենց նպատակը, միշտ օգտակար է վարժարան մը բանալը : Մեզ համար գիտնալու արժանի բանը սա է թէ, այդ վարժարանը Ներսէս Սրբազանի վերջին կամայն համաձայն բաղձացեալ կեդրոնական վարժարանը չէ, զոր այսուհետեւ բանալն աղբիւն կը վերաբերի, կամ յաջորդ Պատրիարքին առաջին դործը պէտք է լինի Դարձեալ մեզ համար հսկելու արժանի բանը սա է թէ, այդ գլխաւոր թիկ վարժարանը պատճառ և տեղի չտայ խափանման միւս գիշերօթիկ վարժարանաց, զորս երկու հայ վարժապետք, ի դարմանս աշխարհի, իրենց քրտնալնոր ջանք և տաժանելի աշխատութեամբ բերած հասուցած են ներկայ արգելաբեր վիճակին :

Դիտելի է թէ, հոգեւոյն Պատրիարքին տունը հաշիւ եղած է, որոյ մէկ մասը Տիվրիկի և մէկ մասն Հիւանդանոցի կը վերաբերին, և միւս մասը թուրք վաղբիւր : Արդ, ոչ Տիվրիկիք և ոչ Հիւանդանոցը կը ներքն որ առանց օրինաւոր դնման, այդ շէնքը դործածեն Հայ մեծատունք : Եթէ Տիվրիկիք և Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը թողուն, աղբը չթողոր, զի այդ վաղբիւրներն աղբային սեփականութիւն են :

Դարձեալ գիտելի է թէ, Օրթոգրաֆի տունը շատ վաղ Ե նը պատակին մեծութեամբ համեմատութեամբ, այդ տունը Գարգէն էֆէնտիկ վարժարանէն շատ վաղ է, և հազիւ 30 կամ 40 գիշերօթիկ աշակերտ կրնայ պարունակել :

Դարձեալ գիտելի է թէ, Հանգուցեւոյն քոյրն և եղբայրներն ինչպէս պիտի ստիպեն դուրս ելնել, կամ ինչ միջոցով դո՛ւ պիտի կրնան ընել դանտք : Եթէ հոգեւոյն Պատրիարքն այդ տունը քրոջը վրայ դարձնելու ժամանակ ունենար, մեծատունք ինչ պիտի ընէին այժմ : Միթէ այդ տունը Հանգուցեւոյն սիրելեաց ընտելութեան յատկացընելու խորհուրդն առաւել պատշաճաւոր չէ՞ ի ցոյց այն մեծարանաց, զոր կը փափաքին մատուցանել Հանգուցեւոյն յիշատակին : մանաւանդ ի նկատ առնուլ արժան չէ՞ քրոջ վիճակը . . . և գիշերօթիկ վարժարանն ուրիշ յարմար տեղ մը բանալ :

Վերջապէս, արդեօք առաւել պատշաճ և վայելուչ չէ՞, եթէ Ներսէս վարժապետեանի անուամբ վարժարան մը հիմնել կ'ուզուի, խառն գիւղի Ներսիսեան վարժարանն, — ուր աշակերտած է Հանգուցեւոյն, և որոյ խարխուլ վիճակը միշտ Նորա ուշադրութիւնը գրաւած էր, բայց չկրցաւ դայն ի հիմանց վերականգնել դայն, — այժմ նորոգ կառուցանել դայն, և Ներսէս վարժապետեանի անուան նուիրելու Այս կերպով հիմնական յիշատակ մը թողած կ'ըլլան, և խոստիւղի տղաքսո ժողովրդեան ամենամեծ բարբը ըրած : Կրնան նաեւ հանգանալութեան յաջորդութեան համեմատութեամբ, աղքատ աշակերտներ որդեգրել յանուն Ներսէս վարժապետեանի, և զանազան վարժարանաց մէջ կրթել, մինչեւ իսկ յաջողոյցներն յերոգալ զըրկելով : Ասի կարծիք մ'է, զոր կը ներկայացնենք Հանգանալոցայ :

Բ.

ԽՍՈՒՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

— օ —

Կը ծանուցուի թէ, Ներքին գործոց նախարար Բարձր Լեւոն Սիմոնեան հրաւիրել է գաւառացի կուսակալներն, որպէս զի հնար եղածին չափ կարճ պայմանաժամով մը մէջ մանրամասն տեղեկագիր մը յղեն սու ինքն, իրենց վարչական խնամոց յանձնեալ մէն մի դատաւի ճշմարիտ կացութեան վրայ :

— Պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խան նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոս Բարձր Սայիտ փաշայի հետ :

— Երկու օրէ ի վեր զրոյց կը պարտի թէ, հաշիւ-հաշիւ վաճառականութեամբ զբաղող ուրիշ հայազգի մեծ վաճառատուն մ'եւս վճարը դադարեցուցած է 60,000 ռուբլի բացով :

— Զմիւռնիայէն եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ, անցեալ կիւրակի օրն, յետ միջօրէին, երկրաշարժի 14 բուռն ցնցումներ զգացուեալ են Այսթընի նահանգին ինսպարի գաւառակին մէջ, Նոյն օրը գետինը գիշերն ի բուռն ցնցուեալ է Տէրիմէնիքի մէջ, որ նոյն նահանգին մէջ կը գտնուի :

— Հայկական կը գրեն թէ, այս քաղաքէն մինչեւ Իսկէնտէրուս տարածուող խճուղոյն շինութիւնը մեծ փութով յաւաք կը մշտի : 1500 էն աւելի դործաւորք կ'աշխատին այս խճուղոյ շինութեան, որ կը յուսացուի թէ՛ մինչեւ յաւաքիկայ դարուն պիտի կրնայ աւարտի :

— Մայրաքաղաքի թուրքերէն լրագրաց միոյն ուղղեալ մասնաւոր նամակ մը կը նկարագրէ այն սիրայիւր ընդունելութիւնն, զոր Պարսկական կառավարութիւնն ու Շահն ըրած են Գերմանական արտասովոր դեսպանութեան, որ վերջին օրերս թէհրան հասած է, Գեսպանութեան անդամք երկու ամիս թէհրան մնալով, Պարսից Շահին հիւր պիտի լինին, և ինչոյ առ շքեղապէս կահաւորեալ և Լալեղար անուամբ ծանօթ պալատը պիտի բնակին, ուր երբեմն օթեւանեցաւ Վեհ Սուլթանին թիկնապահ Սիւլէյման փաշա, երբ Պարսից Շահին քով դնացած էր արտասովոր պաշտօնով երկու Գերմանագէտ պաշտօնատարք հիւրընկալ նշանակուեալ են Վեհ Շահին կողմէ : Գեսպանութեան կողմէ Ն. Վեհափառութեան յանձնուած ընծայներուն մէջ կը յիշատակուի Վիլհելմ կայսեր պատկերն, որ ընական մեծութեամբ և կտաւի վրայ ծուռած է :

— Յունական Նեոլոգոս լրագրին առանց ստուգութիւնն երաշխաւորելու՝ կը ծանուցանէ թէ, երբեմն Վիլհելմի ֆրանսական դեսպան Տիւլաթիէ կամը Կ. Պոլսոյ ֆերանսական դեսպան անուանել է փոխանակ ալ Նոյալ մարքիլին :

— Նոյն լրագրը կը կարծէ զիսնալ թէ, Ռուս-թուրք առեւտրական դաշնագրին նորոգման վերաբերեալ բանակցութիւնք Բեզըր-պուրի մէջ պիտի շարունակուին Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. տը Կիրսի և Բեզըրպուրի Օսմ. դեսպան Շաքիր փաշայի միջեւ, որ այս մասին հարկ եղած հրահանգներն արդէն ստացած է Բ. Դուռնէն :

— Կ'ըսուի թէ Մահմուտէի ընկերութեան Տոլմա-պաճէ շոգեւանան Սէլանիկէն եկած ժամանակ Չէքմէճէի առջեւ խրել է, և ընկերութիւնն երէկ յատուկ շոգեւանա մ'օգնութեան զրկել է խրեալ շոգեւանաին :

— Ֆէնէրի Պատրիարքական Մայր եկեղեցւոյն մէջ այս պահուս նորագութիւնք կը լինին, որք յառաջիկայ Ծննդեան տօնէն առաջ պիտի աւարտին : Պ. Լեւոնտա Չարիֆի և կայսերական պալատան ճարտարապետ Վասիլաքի էֆ. Եոանիտէս յանձն առած են հոգալ այս նորագութեանց ծախքը :

— Միտիլիէն կը գրեն թէ, տեղական իշխանութեանց ջանքը, վերջին օրերս քանի մը ծովասպատակներ ձերբակալուեալ են կղզոյն շրջակայները : Ձերբակալելոյ մէջ կան ոմանք, որք արդէն Կոստանթնուպոլիս համար մը կը վայելէին իրենց նախընթաց չարագործութեանց առթիւ :

— Թարիք լրագրոյ արտօնատէր Ֆիլիպ էֆ. գոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ, Վեհ Սուլթանը գաղաւալ ճէրիտէի Հալապի լրագրին արտօնութիւնն իրեն շնորհած է :

— Մահմուտէի ընկերութեան Մէտալը Թէվֆիք շոգեւանա երէկ 700 կանոնաւոր զօրք տարաւ ի Սէլանիկ, որը տեղոյն Օսմ. զօրաց վաշտերուն պատկաները պիտի լընուն :

— Սթամպուլ լրագրը կը ծանուցանէ թէ, Բերայի Այնալը-Չէշմէ թաղին Սիւրուր փողոցը բնակեալ Մէյմէն Շէրիֆէ անուն 110 ամեայ (°) Թուրքի մը նախընթաց օրն ամուսնացել է Ամէտ աղա անուն սկիւնահատի մը Մէհմէտ անուն ղեշտասանմանայ որդւոյն հետ : Յիշեալ լրագրը բաղմաթիւ զաւակներ կը մտղծէ այս երիտասարդ ամուսնացելոյ :

— Պալլարաց Էփըրքն իւր ձեռնարկները կրկնեց կայսերական կառավարութեան քով, Հայր Թէփիկէ անուն Պալլար քահանային սպանիները պատժել տալու և Մահաբեկի մէջ Պալլար տաշնորդներ անուանելու մասին :

— Մ'օնիթ օր, լրագրաց ամանց հերքման հաշառակ, կը հաստատէ այն լուրը թէ, Ռուսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Օնու Լիդպոնոյի Ռուսական դեսպան անուններ է, սակայն Ն. Վեհափառութիւնն իւր այս պաշտօնէն հրաժարելով փախաւ յայտներ է Պոլիս մնալ որոյ կիմայն յարմար է իւր առողջութեան :

— Նախընթաց օրն Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Բայիֆ փաշայի նախագահութեամբ յանձնախումբ մը գումարեցաւ յիշեալ նախարարութեան պաշտօնատուն մէջ : Այս գումարման նպատակն էր տեղեկութիւններ քաղել երկու թուղեաց միացման առթիւ Տէրութեան զանազան պաշտօնատանց շահուց վերաբերմամբ, և խորհրդակցել այս շահուց վրայ խորագրելի հիմնական պայմանագրին մէջ ասպանովելու համար դանտք : Օսմ. հեռագրաց և լիցիտատութեան վերաբերեալ իրարմէ Էֆէնտի, մաքսատանց վերաբերեալ Լալիպ էֆ. խորհրդական Պէրիքիմ էֆ., կամուրջներու և խճուղեաց տնօրէն Պ. Կալան, և Սպարապետութեան կողմէ կրտսերածին զօրավար մ'անդամ են այս յանձնախումբին :

— Պարսիկ Պոսֆոր կը ծանուցանէ թէ, երկաթուղեաց միացման վերաբերեալ Կայս. հրամանագրին ի մտոյ պիտի հրատարակուի, որոյ պարունակութիւնը ցարգ դադանի կը պահուի :

Միւս կողմէ Պէլլարտէն կը հեռագրեն թէ, Արապիկ զործոց նախարար Վսեմ Սիմ փաշա բացօրոյ ասպանութիւն տուեալ է մայրաքաղաքի Մերպիական դեսպանին թէ, երկաթուղեաց միաց-

ման գիծերուն շինութիւնք 16 ամսոյ պայմանաժամուն մէջ պիտի աւարտին, ինչպէս պայմանագրած է Վիլհելմի մէջ կնքեալ չորից պատուիրակաց պայմանագրութիւնը :

— Ռուսիոյ Պալլիկեան նահանգներէն Պէրլին հասած նամակներ կը ծանուցանեն թէ, այն նահանգաց, և մանաւանդ Վէտէնի գաւառին մէջ մեծ յուզում մը կը տրիք կառավարական բաղմաթիւ ուճիւրներու պատճառաւ : Ռուսիկանութիւնը 40 հոգի ձերբակալել է, որք այս տեսակ ոճիւրներու մասնակցած լինելու ամբաստանութեան ներքեւ կը գտնուին, և կը կարծուի, թէ ծածուկ ընկերութեան մ'անդամ են :

— Տէյլի-Նիւզ լրագրին՝ իւր նոյ. 30 թուով՝ Սուրքիմէն հեռագիր մը հրատարակած է ծանուցանող թէ, Պէրպէր քաղաքն ետ առնուել է Կորտոն զօրավարին կողմէ : Տէյլի-Թէլէկրաֆ լրագրին, որ միւսնոյն լուրն ստացած է, կը յարէ թէ, Օսման Տիքնայի բանակետէն փախչող գերի մը բերած է այս լուրը :

ԱՅԳՍՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Երէկ ամենապարտաւոր գիւնը Ղալաթիոյ աղբային մատենադարանին մէջ ի նիստ գումարուելով, ըստ որոշման աղբային ժողովոյ, զբաղեցաւ օրակարգին մէջ գտնուած խնդրով, և մանաւանդ Երուսաղիմայ պարտուց խնդրով, և որոշեց յառաջիկայ ուրբաթ երկրորդ գումարում մ'ընել և հրաւիրել Վարչութեան անդամներէն մին, որպէս զի այս մասին հարկ եղած բացատրութիւնները տայ բերանացի :

Կը լսենք թէ որոշուած է Աղբ. ժողովն յառաջիկայ ուրբաթ օրն ի նիստ չդուարել, մինչեւ որ Պատրիարքական ընտրութեան Պալլարութեան Պատրիարքաւան հասնի :

Ռուսիոյ խորհուրդն իւր վերջին նստին մէջ հետեւեալ խնդրովք զբաղեցաւ :

Խորհուրդն, յետ կարգադրութեան մի քանի ընթացիկ խնդրոց, երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ կեդր. վարժարանին հաստատութեան խնդրոյն վրայ, և որոշեց, ըստ այն առաջարկութեան զոր մատուցած էր առ ֆաղ ժողովն անցեալ օգոստ. 14 ին, որպէս նաեւ ըստ բաղձանաց Հոգեւոյն Տ. Ներսէս Սրբազան Պատրիարք Հօր, յիշեալ կեդրոնական հաստատութեան բացման խնդրոյն համար, համադրուեալ նիստ մը խնդրել ֆաղ. ժողովին ի մօտոյ :

Խորհուրդը կրթական ընդհ. օրինաց ծրագրոյն առաջին հատուածն, որ կը բաղկանայ 23 յօդուածներէ, երկրորդ ընթացմամբ բերթէ ամբողջովին ընդունեց :

Նախընթաց նստի որոշման համաձայն, փափաղեան Նշան և Միլիքեան Միլիտիէ Էֆէնտիներն այցելած լինելով Եֆէնտիներն երկուսու վարժարաններն, խորհուրդն գոհութեամբ տեղեկացաւ որ տեղւոյն թաղ. խորհրդոյ և խնամակալութեան միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնը վերջ գտեր է :

— Կրօն. ժողովն այս օրերս բռնի ամուսնութեան մը խնդրով կ'ըբաղի, որ գրեթէ ամիս մ'առաջ տեղի ունեցած է Զուգուր-Չէշմէի խանին մօտերը :

Լուսիա Սիմոնեան անուն բնիկ Ամասիացի 14 ամեայ օրիորդ մը ամուսնացած է Բալուքի Կարապետ

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

Խ Օ Ս Ս Ա Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

— 0 —

Շնորհակալութիւն տալ ընթերցողս.—
Թուականը է հաւելիւթը. — Պարպ-Պը-
լէօնի մը պատմութիւնը. — Խոհարար-
ութիւնը առանց հաւելիւթի :

Ուրախ եմք յոյժ որ մեր առողջա-
բանական խօսակցութիւնը, յորմէ հե-
տէ դրել սկսանք նախկին Մասիսի մէջ,
սիրայիլ ունենալով իր արժանացան :
Այդքէն մայրաքաղաքիս այլևայլ ար-
ուարձաններէն շնորհակալութեան և
քաջալերութեան թուղթեր ընդունած
էի յաճախ. և դաւաններէն ալ նոյնպի-
սի նամակներ ընկալայ, որք կը խնդրեն
խոսակցութեանցս շարունակութիւն-
նը : Հայրենիքի 1880 թուոյն մէջ Վարդա-
պետի վրայ դրուած յոգեւածը մեծ
գոհացում տուած էր երեւի Պոլսեցի ըն-
տանեաց ունեց՝ որոց մէջ անպակաս էն
նոյն հիւանդութեան բուժուողք : Թո-
քախտի և դաղիլիական ախտի վրայ
գրուածներն ալ ուշադրութեամբ ըն-
թերցուած են : Աստի մեր շնորհակա-
լութիւնը յայտնելով մեր յոգեւածոց
հետաքրքրելը ընթերցող բարեկամաց, կը
շարունակեմք մեր խօսակցութիւնները,
հաճելի որչափ օգտակար ընելու ջանա-
լով զայն :

Ռամկութեան մէջ սխալ դատարար
մը կայ, ըստ որում հաւելիւթի մէջ քիչ
քանակութեամբ թոյն կայ : Ես լսած
եմ զայս շատերէն և թերեւս զու ալ,
ընթերցող բարեկամ : Արեւմտեան ըն-
դէ հետեւեալ պատմութիւնը՝ որ մեր
պաշտօնակիր Տոքթ. Վիլիսոնը կ'ընէ
իւր մէկ առողջաբանական խօսակցու-
թեան մէջ .

Ժամանակաւ մարդ մը կար, ճշմա-
րիտ «Պարպ-Պըլէօ» մը՝ որ գոնէ վեց ա-
միսը անգամ մը կ'իյն իր իրանու ցանկու-
թիւնն ունէր : Իւր նպատակին հաս-
նելու համար շատ պարզ միջոց մը կը
գործածէր, միջոց մը՝ որով ապահովա-
պէս կը հասնէր նպատակին և որ սա-
կայն կ'իյն հաճելի կը թուէր յոյժ : Ա-
մեն առտու իւր կէտէն առաջ կը զարթ-
նար, երկու հատ քիչ ետեւ հաւելիւթ կը
պատրաստէր և կը փութար անոր տա-
նի և կ'ընէր :

«Սիրելի կինս, կ'եմ զայդ և քիչ մ'ալ
քննարկը : »

Կինն ալ կ'ընէր ինչ որ իրեն կը հը-
րամուէր : Եւ այդ պարզ միջոցով, կի-
նը երթալով կը տոգորուէր, չըթանց

վարդանման գոյնը կը թառամէր և ա-
տեն մ'ետը կը մեռնէր որպէս թէ թու-
նաւորուած լինէր :

Մեր նոր «Պարպ-Պըլէօ»ն արդէն
չորս կինէ աղաւթած էր օձիքը, և հին-
գերորդն առնել չյամեցաւ : Սա եւս
անդիւր-աշխարհքին ճանաչան բռնած էր,
երբ եղբայրը եկաւ տեսնել քոյրը և
հարցնել նմա թէ զո՞հ էր ամուսնէն :

— Գոհ ըլլալ, հրապուրեալ և դմայ-
եալ եմ ես ամուսնոյս վրայ. ա՛հ, տես-
նաս ինչպէս կը սիրէ, ինչպէս կը խը-
նամէ : Ամէն առտու երկու հատ քիչ
եդիած հաւելիւթ կը բերէ անկողնոյս մէջ
ուտելու . . .

— Ինչ, ամէն առտու երկու հաւելիւթ կը
բերէ ուտելու և ոչ ուրիշ բան : Հա՛. . .
հիմա հասկցայ. ասոր համար չորս կինն
ալ կորուսեր է : Բայց դու անոր լա-
րած թակարդը չպիտի խնայու : Ամէն
առտու կ'ընէ քիչ քիչ հաւելիւթները
և քննարկ կ'ընէ : Բայց մեկնելուն պէս
կէս դաւաթ աղուրիկի զինի մը կ'ունէ :
Քանի մ'օրէն կը տեսնաս որ սյուրդ-
վարդադոյն կը լինին և առողջութիւնդ
ծաղիկի պէս կը բացուի :

Տիկինը ըրաւ ինչ որ ըսաւ իւր եղ-
բայրը, և սորա մարդաբանութիւնը կա-
տարեւապէս իրացան : Երկու կնոջ
բարեօրոյն տեսնելով կը կատարէին,
կը լրանէ և կը հասկնայ որ իւր ջանք
այլ եւս ունայն են : Ար տեսնայ որ
խնայութիւնը շարունակել է առաջ-
ուան պէս՝ անգիտածալ կեղծելով. և
այնպէս կ'ընէ :

Ճշմարիտ է այդ պատմութիւնը,
թէ առաւել : Հարկաւ առասպել է.
բայց չկայ դեռ այնպիսի մարդեր որք
կը կարծեն թէ թոյն կայ հաւելիւթի մէջ :
Ճշմարիտը սա է որ, ոչ թէ թոյն ըլ-
լալուն համար կը խանդարտուի մարդու
մը առողջութիւնը հաւելիւթ ուտելով,
այլ զայն մարդը չլրնալուն Եւ սակայն
չկայ այնպիսի կատարեալ կերակուր մը,
բաց ի կաթէ, որպէս հաւելիւթը. զի ա-
նոր բազաղութեան մէջ կը մտնայ
մեր մարմնոյ տարերքը բազկացնող այլ
և այլ հիւսնական նիւթեր, ինչպէս «ալ-
պիւմին», իւրացին նիւթեր, աղեր ևն :
Արեւմտեան հաւելիւթը, թոյնի հետքն իսկ
չպարունակելով, յոյժ անողորմար կե-
րակուր մ'է, ինչպէս կ'ընէ Ռիւն : Եւ
կրիմ տը լա Ռէնիէր կը յարէ իրա-
ւամբ. «Հաւելիւթ» այն է խոհարարու-
թեան համար, ինչ որ է բազը խօսելու
կամ դրելու համար. այսինքն այնչափ
հարկաւոր է որ, եթէ խոհարարի մը
առաջարկուէր թէ առանց հաւելիւթի խո-
հանոց վարէ, պիտի հրաժարէր իւր
արուեստէն :

Ուրեմն հաւելիւթն ինքնին չափաւոր
լինելը չէ որ առողջութիւնը կը խան-
գարէ. այլ չափաւորութիւնը. — այն
է որ կրտսերութիւնը :

Ռ. ՌՕՊԵՆՍՈՆԵ

ՀԵՌԱԳԻՐ

Նիւ-Նորք 4 դեկտ.

Արծաթ գրամոց հատուած դաղրեցը
նոյլ օրինաց ծրագիրն, որ նախագա-
հական պատգամադրին մէջ յիշուած
էր, ծերակուտի ժողովոյն ներկայաց-
ուեցաւ :

Փարիզ 4 դեկտ.

Ներքեմն հանրային կրթական նախա-
րար Վիկտոր Տիւրիւի, գիտութեանց
Ակադեմիային անդամ Պ. Պէրթրան,
թատերադուրեանց հեղինակ Պ. Վիտո-
վիլը Հոլէվի Պրահայական Ակադեմիային
անդամ անուանեցան :

Ներսիս ժողովն ընտրական բարենո-
րոգմանց նոր ծրագիր մը քուէարկեց, որ
ծերակուտի ժողովին ներկայացուեցաւ,
որ անշուտ բարեփոխութիւններ պիտի
ներմուծէ անոր մէջ : Սակայն նախա-
րարութիւնը կը յուսայ թէ, Նիւ-Նորք
ժողովը պիտի ընդունի այս ծրագիրն,
երբ իրեն վերադառնայ ծերակուտէն
բարեփոխեալ :

Մատրիտ 4 դեկտ.

Քուէրան կատարելապէս անհետ ե-
ղաւ Սպանիայէն :

ԿՐԹԻՈՐ ԱՁԴ

Պոլս մեծ մարտի կարգ թիւ 46 Զ.
Թորոսեան և Բնիկ նոր բնոցած են վա-
ճաւատուած մը, ուր Հայ. Պար. Թուրքե-
րէն ալմէն տեսանի գրեմանք. Սեփարհա-
ցոյցը և դարձեալ իրաւունք և թղթե-
ղէնք խիստ աժառ գներով կը ծախուին
և նաեւ Եւրոպայական հետաքրքրաշարժ
պատկերներ. ամէն տեսակ օրացոյց և
Գազամիս 1885. մայրաքաղաքէս և
Գաւառներէ տրուած յանձնարարու-
թիւնը փութով և ճշգրտութեամբ կը կա-
տարուին. վաճառուներ միշտ կանխիկ :

Դ Ր Ա Մ Ա Կ Ա Ն

Ղարաթիւս, 24 նոյ.

Ընթացի Արժէքներ	
Օրոյ. Քոնս. դրոշմեցաւ)	9, 9
» » բացուեցաւ) գ. Կ.	9, 10
» » կէս օրին	9, 10
Նգրիպտ. միացեալ Օսմ. Ռ.	70 7
Բումբիլի երկաթուղի Քր.	45, 25
Թրամվէյ Օսմ. Ռ.	285

— 240 —

յադիր մը ձեռք բերել. եթէ վճարեմ այսպիսի բան մը
ընելու համար մէկը կ'ընամ գտնել :

Լուս կեցաւ և զլուսը թոթուեց :

— Ոչ, չըլլար, չարունակեց նա, այս կը նշանակէ
այնպիսի անգունդ մը գրելիլ ուրկէ դուրս չպիտի կա-
րենամ ելնել. Հոլանտացի գրամատէրը պարզամիտ մէկը
չէ. թէ և ըսաւ ինծի որ խտապահանջ չէ, սակայն կե-
րեւի թէ դիւրաւ չպիտի թողու միլիոնները. պիտի տե-
ղեկանայ, ինք պիտի ուզէ տեսնել վկայագիրը քաղա-
քապետութեան արձանագրութեան մէջ : Ոչ, ոչ, գէշ
միջոց է այս. . . ուրիշ մը, ուրիշ մը. . . բան մը չեմ
կրնար գտնել, ըրեղիս մէջ բան մը չկայ : Դատարիկ է. . .
տխմար եմ, գլուխս կը ճաթի, կարծես թէ պիտի խեն-
դենամ :

Գլուխը ձեռքին մէջ բռնելէ ետք և կատաղութեամբ
կը սեղմէր. մատուցներով կը քերէր գանկին մորթը և
եղունգները արեւմբ կը լեցուէին :

— Սի, եթէ Պէլեօն ողջ լինէ՛ր, պօռնաց նա հրապայտ
աչքերով :

Եթէ Պէլեօն ողջ լինէր, անմիջապէս անոր տունը
պիտի վազէր :

Բայց Պէլեօ փութու վրայ էր գերեզմանատան մէկ
կողմը, ուր նետած էին զինքը դիւր մը նման :

Հաշտաւոր աւաղակը ոտիկանութեան մատնուե-
լով և իւր սենեկին մէջ պաշարուելով երկու ուռմարով
իւր կենաց վերջ տուած էր արդարութեան ձեռքը չկո-
նայու համար :

Այսպէս իր ոճրագործութեանց պատիժէն և մար-

— 237 —

չատ զարմանալի է որ ընտանի դուռը չէր գիտեր
թէ ինչ կ'ընէ ձեռք բերելու, ձեռք եղոր մահուանէն
անմիջապէս վերջը չէր կրնար զայն բողոքովին կորսնցը-
նել :

— Եւ սակայն այսպէս է պարոն, չէի գիտեր որ եղ-
բայրս ամուսնացեալ է, և կը ցաւիմ որ ուշադիր չեմ
գտնուած այնպիսի անձի մը զոր օտար կը կարծէի ինձ
համար :

Պ. Վլան Օսընի շրթանց վրայ աննշմարելի ժպիտ մը
երեւցաւ :

— Եւ սակայն զանկա տեսաք :

— Մէկ կամ երկու անգամ միայն, եղբայրս այլան-
դակ բնաւորութեան մը տէր էր : Թէ և բազմակամութիւն
և վստահութիւն ունէր ինծի հետ, սակայն զիս հեռի
կը պահէր իրմէ և ներքին կեանքը կը ծածկէր ինձմէ :

— Իւր ամուսնութիւնը ծածկելուն համար պէտք էր
որ ձեռք եղբայրը տարօրինակ գաղափարներ ունենար :

— Այո, ինչո՞ւ համար չըսաւ ինձի :

— Զպիտի գիտնաք բնաւ, իւր գաղափարն էր, և
զայն գերեզման տարաւ հետը : Սակայն դառնալով մար-
դիւրահոյն, կը կարծէր որ անկա մեռած է, սակայն
ապացոյց չունիք :

— Այո, ճշմարիտ է :

— Դուր և ես ուրեմն ենթադրութիւն մը կ'ընեմք :

— Սյո :

— Կրնամք ուրեմն ենթադրել թէ անկա տակաւին
ողջ է :

— Այո, կրնամք :

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԵԱՅ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թարգմանիկ ԿԱՐԱՊԵՏ Ս. ԻԻԹԻՃԵԱՆ

Էօժէն-Սիւ գաղղիացի մեծանուն վիւսասանին սոյն նշանաւոր գործը, զոր Մասիսի Մեծ. Խմբագիր Կ. Ս. Իւթիւն ձեռն էֆէնտի, ասկէջ 18 տարի առաջ թարգմանած և իբր թերթին Մասիսի միջոցաւ հրատարակելէ յետոյ՝ զատ եւս տպագրած էր, ժամանակէ մը ի վեր սպառած լինելով, այս անգամ Մեծ. Թարգմանիչը կրկին աչքէ անցուցած, լեզուին մաքրութեանն և ոճերու գեղեցիկ բացատրութեանց մեծ խնամք տարած և մասնաւոր պայմանաւ մը մեղ յանձնած է, երկրորդ անգամ տպագրել պատկերազարդ:

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԵԱՅԸ 1600 մեծադիր երեսի մօտ, 4 ընդարձակ հատորէ պիտի բաղկանայ, մաքուր թղթի վրայ գեղեցիկ տպագրութեամբ:

Ամբողջ գործը պիտի պարունակէ զազդիւրէն ընտիր տպագրութենէ մը ընդօրինակեալ և մասնաւոր խնամք փորագրեալ 100 ի մօտ գեղեցիկ պատկերք, և բացի ասոնցմէ, 60 ի չափ ալ մեծադիր և ընտիր պատկերներ, որք մաքուր թղթի վրայ զատ տպագրութեամբ պիտի գետեղուին գործոյն մէջ:

Առաջին հատորոյ բաժանորդագրութեան գինն է 25 ղ: Գաւառաց համար 30 ղ: Մէն մի թերթին 30 փարա:

Բաժանորդ գրուել կարելի է Պոլսոյ, Էսքի Չապիէի ճամբան թիւ 63, Բուրաստան Մանկանցի, Խմբագրատունը: Հրատարակիչն է Պերդիւն և Լուի:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ա. ԽՈՒՄԱՆՆԵ ԳՈՐԾԱԿՈՐԱՐՈՒՄ

ԳՈՐԾԱՐԱՐԱՆ

ՄԵՏԱՂԵԱՅ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ

ՏՈՒՓԵՐՈՒ

Մասնաւորապէս Երևանի համար

ԲԱՐՈՒՆԱԿ ԲՈՒՍՏԵԱՆ

Մենայնորհեալ յՕամ: Կառավարութենէ ՇԱՏ ԱժԱՆ ԳՆԵՐՈՎ Թիթեղեայ տուփեր մասնաւորապէս ծրխախոտի համար:

Գործին գեղեցիկութեան, գիւմացիւնութեան և այլ ամեն տեսակ տեղեկութեանց համար գիւմել առ:

Խ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց թիւ 33 Պոլսոյ, Նէնի ճամբ, Զիլիկիլիէր » 51

Գաւառներէ ուղղակի յանձնարարութիւնը փութով կը կատարուին: 25-25

Լ'ԱՎԵՆԻՐ ՏԷ ՅԱՄԻՅԼ

(ԸՆՏԱՆՆԱՅ ԱՊԱՐԱՅՆ)

ԳՐԱՄԱՆԱՆ ԱՊԱՆՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կազմեալ ըստ հրամանագրին 22 յունվարի 1868 Իսպաղիոյ կառավարութեան

Կէրքնաւորէ Ընկերութեան, Լիւն (Ֆրանսա) 64 Ուէ-Տէ Լ-Ուէթ-Կլէ:

Ապահովեալ Դրամագրութիւն

35 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿ

— 0 —

Յիշեալ ընկերութիւնն իւր ապահոված դրամներն, փոխակահանութեան ձեւով եւտոմեայ շահուց բաշխմամբ կը վճարէ իւր բաժանորդաց:

Մանրամասն տեղեկութեանց համար գիւմել առ ընդհանուր ներկայացուցիչն Թուրքիոյ Յ. Գ. Էֆ. Բէյէքեան 4, Պաղչէ-Գարու, Կ. Պոլսոյ Ներկայացուցիչն է Պրուսա Յ. Էֆ. Պատուրեան:

Ներկայացուցիչներ կը խնդրուին Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքացի մէջ, գրել առ ընդհ. ներկայացուցիչն ընկերութեան ի Կ. Պոլսոյ:

20 Յրէր.—95 ՂԸ:

ԺԱՄԱԳՈՐԾ

Դ. Լ. ՍԷԼՎԱՃԵԱՆ

Մահմուտ-Փաշայէ

Գլխի Կէն 244

— 0 —

Իւր արհեստական փորձառութիւնը գնահատող Արգոյ հասարակութեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ՛ այս անգամ Բարիկու ամենէն նշանաւոր գործարաններէն միոյն մէջ պատրաստել տուած է նշանակեալ գնով նմանը ցարդ չտեսնուած, կոթէն լազուող, ընտիր և խիստ ձեւաւոր ժամացոյցներ, որք ուսանողաց, գործաւորաց ճանապարհորդաց ի մի բան ամէն կարգի անձանց գործածութեան յարմար են, և որոց 20 տարի կանոնաւոր բանիլը կ'երաշխաւորէ թէ՛ տարին անդամ մը միայն իւրոտուին:

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնը փութով և ճշգրտութեամբ կը կատարուին:

— 0 —

ԳՐԱՎԱՃԱՌ-ԹՊԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԱՄԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պատիւ ունին ծանուցանել արգոյ հասարակութեան և լուրջ դժբախտաբանութեան, միայն առանդակայն լինելով Ռ. Յ. Պէրպէրեան էֆէնտիի բոլոր գործոց, գնել փափարոյներն կը հրաւիրուին գիւմել յիւրեանց վաճառատուն որ ի Պոլսոյ Պաղչէ-Գարու Համալիլէ ճատաւէսի թիւ 34:

Ռ. Յ. Պէրպէրեան էֆ. Դործերը Գլխի Առաջին Տերու. (միայն 1 օրինակ մնացած) 20 Բաղարկեալ Տնտեսութիւն 7 1/2 Հէրման և Տորթէա թղթաթիւղթ 40 Հէրման և Տորթէա կաղմեալ 13 Երկու բանախօսութիւնք 3 Ժողովրդեան Զբօսանքներն 4 Երեք Բանախօսութիւն ի մի կաղմուած 40

Ա.ՉԱԳԻ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՊԱՐԵՂԻԱՅ

Պաղք-բաղար Թանկի փողոց թիւ 39

ճիշդ դիւ առ. դիւ աղբիւրին

Մ. Հ. Տէօքմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղիւնաց վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խաչվէ՛ սովորական, լաւ եւ ընտրադոյն (Մարթինի.բա). շաքար, թրիէսթի, Մարսիլիոյ և Հօլանտարի, ալիւսիլ տեսակ ըսբարմալէթներէ զատ, Ֆրանսական բուն Ֆուրնիէ. Սիւրիլիթարմի.դ. Նարոլի և ճէնօլիոյ մաքարօն ու շէհրիլէ. բրինձ՝ Մալսուսէ և Բիւրօն տուլիւ կարգի. անուշեղենի և խմորեղենի, յատուկ լաւագոյն ալիւրներ. Գանտիոյ եւ Այվալըքի ընտիր աճառ. քօլա, ձէթ, քարիւղ (կաղ), ի մի բան, սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուի իւր ամեն տեսակներով լաւագոյնն այն պիտանի բաներու, որք առեւտրական սոյն ճիւղին կը վերաբերին:

Դիւները գոհացուցիչ են:

ԱՊԱՌԻԿ ԶԿԱՅ

ՓՈՒՍԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կոստա Լալէի ճամիլի գէմ թիւ 13 մի նոր գեղարան բացուած է, ուր գեղարար կը պատրաստուին փութով եւ մասնաւոր խնամով, կը գտնուին նաեւ եւրոպայէ եկած ամեն տեսակ պատրաստ գեղեր հատով կամ ուր եւ իցէ քանակութեամբ, զորս նշանաւոր գործարաններէ ուղղակի բերել կուտայ իւր անուան:

Սոյն գեղարանի բացումը յոյժ օգտակար ծառայութիւն մ'է հասարակութեան, մասնաւոր նիւական մեծ շահարկութիւն ամեն անոնց ուրք իրենց փնտածն ճշգրտէս գտնելու համար գաւառապատուած են հեռաւոր տեղեր գիւմել:

Պատուարժան յաճախորդները գնաց չափաւորութեան հետ գեղորէիլը ընտրութեամբ գոհացրնելն իրեն սկզբունք ընտրող սոյն Տ. Այազիլբուսեան գեղարանը, որ երկար տարիներէ ի վեր հռչակաւոր եղած է Նէնի-ճամի Բաթալիսանի գէմ՝ այս անգամ ամբողջապէս փոխադրուած է Կոստա Լալէի ճամիլի գէմ թիւ 13:

Սոյն փոխադրութեան առթիւ եւրոպայէ բերել տուած է խիստ թարմ հանդային շրեր, Պորտուի եւ Մալակայի գինիներ, զանազան ըմպելիք, անուշահոտք, եւ այլն եւ այլն:

Նշանաւոր է միանգամայն սոյն գեղարանը իւր Չիւան իւղի մասնաճիւղով, եւ յիշատի յաճախորդքը զմայլած են ապրանք ընտրութեան, մաքրութեան եւ զնոց չափաւորութեան:

Յիշեալ գեղարանը միշտ կը յաճախեն ճարտար եւ հռչակաւոր ըմպելիք, խնդրուած ըմպելիքներու համար ալ պէտք է լուր տրուի ժամանակին:

Ղալաթիա հանրաճանօթ վաճառական Միլեսսեան էֆէնտիի որդի Տօքմէճօր Միլեսսեան էֆէնտի բարեհաճած է արդէն ուրբաթ օրեր ձրիաբար դարմանել աղբարաններ:

Ա. Չ. Գ.

Ղաղղիւս ձեռքէ կը ծախուի նաեւ Պաղչէ-գարու Ղրալաճառ Պօլոս և Յակոբ աղաներուն խանութը:

— 238 —

—Ուրեմն պարոն, պէտք է անպատճառ գիտնալ թէ ի՞նչ է եղած այդ կինն, պէտք է ապացուցանել թէ անիկա չապրել ալ եւս, կամ եթէ տակաւին կատրի պէտք է զայն վնասել և դտնել:

—Ո՛ւր վնասել, ըսաւ Պ. տը Սիւկի իւր տուննէն խօսելով:

—Եթէ ինձ տրուած տեղեկութիւնները ճիշդ են պարոն, մարդիկուհին իւր ամուսնոյն մահուանէն քիչ ժամանակ վերջը խելագարեր է:

—Ես ալ այդպէս լսեցի. պատմեցին նաեւ թէ իւր ընտանիքը զայն խնդրել է և բժիշկ մը առել տարել է:

—Ճշմարիտ է:

—Բնաւ չեմ գիտեր:

—Իրաւ սրտոն, բան մը չէր գիտեր:

—Ոչինչ:

—Ճաշողի բան: Այժմ եղբակցներմը, քան միլիոնը քովս է, զոր չեմ ուզեր ալ ես պահել, ապացոյց բերեք ինձի թէ Գաւառաւոր մարդիկուհին մեռած է, կամ խելագարաց տուն մը դրուած է, անմիջապէս կը յանձնեմ միլիոններ ձեզի, վասն զի խելագ. մարդիկուհին ժառանգական իրաւունքէն խնկած է և չկրնար այլ եւս ժառանգել:

Պարոնը հառաչանք մը արձակեց և դուրսը կուրծքին վրայ խկաւ ի նշան յուսահատութեան:

—Մուտ չխօսեցաւ ինձի, ըսաւ ինքնիրեն Պ. վան Օսըն, իրաւ չգիտեր թէ ի՞նչ եղած է թշուառ կինը:

Պ. վան Օսըն սոր ելաւ և բարձրաձայն ըսաւ:

—Տասն և հինգ օրէն պիտի վերադառնամ Հայաստան:

— 239 —

այցեւորման վրայ դրուած է հասցէս ի փարիզ, ձեր այցելութեան պիտի սպասեմ: Ի տեսութիւն պարոն, ի տեսութիւն:

Տը Սիւկի սոր ելնելով գինովի նման դողդալով դրամատէրը մինչեւ դուռը առաջնորդեց:

Երբ առանձին մնաց սկսաւ աղատ համարձակ շունչ առնուլ, թշուառակներ ստակալի չարչարանք մը կրած էր, յորում գերմարդկային զօրութիւն մը գործածած էր, բայց այլ ևս կարող չէր, ժամանակ էր որ դրամատէրը մեկնէր:

—Բասն միլիոն, քսան միլիոն, ըսաւ ինքնիրեն աթուղի վրայ ինչալով: Երազ մը. և այս հրաշալի բաղդը ձեռքէս պիտի վախչի. . . այո, պիտի վախչի. . . աւաղ, հազար ախոս. սա անտուկին մէջ միլիոններ ունենալ և չկրնալ առնուլ: Յուսահատութիւն. չորս կողմս պատած են շներ, ուրք պատրաստ են զիս ըզրկուելու:

Եւ ձեռքերը կը խաճներ կատաղութեամբ:

—Ո՛ւր է արդեօք կինը. ո՛ւր պէտք է վնասել. Պիւնօ տեղ մը նետեց յանիկա. բայց ո՛ւր, չըսաւ ինձի. և ես անսիրտան չհարցուցի բնաւ անոր. սակայն դեռ կապրե՛ արդեօք. այնքան տարիներէ ի վեր թերեւս մեռած է: Ոսկի կոյտը հին է, և վան Օսըն պատրաստ է ինձի տալու, և սակայն բան մը չեմ գիտեր, բան մը չեմ գիտեր. . . ի՞նչ ընեմ, ի՞նչ ընեմ:

Պահ մը լուռ կեցաւ, միտքը հանգարտեցաւ. դադարաւ մը յղացաւ. յանկարծ փայլալ մը լուսաւորեց աւնոր բերելը:

—Եւ ինչո՞ւ համար չպիտի կարենամ մահուան վիա-